

שבת קכז: (ש2 ברחבות) עד קכח: (המשנה השניה)

ביאורי מושגים

פדיון מעשר שני - חובה לפדות מעשר שני **דווקא** במטבע, לא ניתן לפדות מעשר שני בחפצים או בכלים. אופי הפדיון חייב להיות בצורה של 'מכירה' **כביכול**.

פדיון הקדש - חובה לפדות הקדש דווקא בחפץ בעל משמעות ממונית עצמאית. לא ניתן לפדות הקדש בקרקע או בשטר.

חומש - כשהמקדיש או כשמגדל הפירות במעשר שני - פודה, הוא חייב להוסיף חומש לסכום של החפץ הנפדה. תוספת זו לא מעכבת את הפדיון ואם עבר ולא הוסיף הפדיון חל בכל אופן. כל אדם אחר שפודה פודה רק במחיר החפץ ללא תוספת. החומש מחושב לפי הסכום הסופי ולא לפי הסכום הראשוני (בפועל זה יוצא 25%). לדוגמא אם החפץ שווה 100 ש"ח החומש הוא 25 ש"ח כיוון שחמישית מ-125 ש"ח (שזהו הסכום הסופי) היא 25 ש"ח.

ציטוט מהמשנה

דברים שמישים כמו תרומה טהורה, דמאי, מעשר שניטלה תרומתו, מעשר שני והקדש שנפדו, ותורמוס יבש (הראוי לבהמות) - אינם מוקצה ומותר לפנותם.

דברים שאינם שמישים כמו טבל, מעשר שלא ניטלה תרומתו, מעשר שני והקדש שלא ניפדו, לוף וחרדל (רשב"ג חולק וטוען שלוף הינו מאכל עורבים ולכן הינו דבר שמיש) - מוקצה ואסור לפנותם.

חבילות עצים זרדים: רק אם הן מיועדות למאכל בהמה - הן נחשבות שמישות.

מה החידוש במקרים שמנויים כדברים שמישים:
תרומה - גם אם נמצאת ביד ישראל, כיוון שיכול להביאה לכהן.
דמאי - אפילו אם נמצא אצל עשיר, כיוון שאם יעני יותר לו לאכלה.
מעשר שניטלה - אפילו אם הלוי נטל את המעשר לפני מירוח הכרי, שאז הוא פטור מתרומה גדולה וחייב רק בתרומת מעשר.
מעשר שני שנפדה - אפילו אם נתן רק את הקרן ולא נתן את החומש.

מה החידוש במקרים שמנויים כדברים שאינם שמישים:
טבל - אפילו אם זהו טבל דרבנן (למשל פירות מעציץ שאינו נקוב).
מעשר שלא ניטלה - כשהלוי נוטל את המעשר אחרי מירוח הכרי הוא חייב להפריש גם תרומה גדולה וגם תרומת מעשר.
מעשר שני שלא ניפדה - אפילו אם נפדה בדבר לא ראוי הפדיון לא תופס (למשל מעשר שני במטבע ללא צורה, או הקדש בקרקע).

רשב"ג מוסיף דרישה נוספת: צריך גם שיוכלו ליטול את החבילות ביד אחת.

אמימר: רשב"ג התייחס רק למקרה שבו האדם מחזיק בחיה היוקרתית.

רב אשי: רשב"ג התייחס גם למקרה שבו האדם לא מחזיק בחיה היוקרתית, (מהברייתא הקובעת שרשב"ג מודה לת"ק בחיות נדירות כמו פילים - מוכח כשיטת רב אשי).

הסבר א' בתוס': לא ניתן להאכיל דג לכלבים - לכן גם ר"ש מסכים שדג טפל הוא מוקצה.

הסבר ב' בתוס': ניתן להאכיל דג לכלבים - לכן הברייתא היא דווקא לשיטת ר"י.

רשב"ג: גם בימות החול אסור להחזיק מים מגולים משום הסכנה!

מעמד חפצים שונים לעניין מוקצה

חפץ שניתן להאכילו לחיות המוחזקות רק בידי האלפיון העליון:
ת"ק: מוקצה, **רשב"ג:** אינו מוקצה - כל בני ישראל בני מלכים הם!

בשר חי הראוי לכלבים -

ר' שמעון: אינו מוקצה, **ר' יהודה:** מוקצה. (רב חסדא: אסר כר"י, **רב הונא:** לעניין טלטול - התייר כר"ש, לעניין אכילה - אסר כר"י).

בשר ברווזים הנאכל גם כשהוא לא מעובד -
 אינו מוקצה גם לפי ר' יהודה.

דג תפל

סתם ברייתא: מוקצה.

עצמות ובשר מסריח:

אינם מוקצה לפי כולם כיוון שהם מיועדים לכלבים ולחיות ומוכנים להם.

מים מגולים:

ת"ק: אינם מוקצה כיוון שהם מיועדים לחתולים ומוכנים להם.

הכנת ועיבוד עשבים חיים לאכילה
 קטימתם מהענף: מותרת ביד אך לא בכלי.
 מלילתם (מערכתם): רשב"ג: בכלי - אסור, ביד - מותר.
 חכמים: גם ביד מותר רק כשמולל כמות קטנה.

משנה

טיפול בתינוקות, ובבע"ח שבסכנה

אפרוחים - מותר לשים בפניהם סל שיכנסו לתוכו.

תרנגולת - מותר לדחוף אותה לבית.

שאר בע"ח - מותר אפילו לאחוז בהם ולדדותם.

תינוק - מותר לדדותו, ר"י: ובתנאי שהתינוק מהלך ולא נגרר.

דין נוסף בנוגע להצלת בע"ח - בהמה שנפלה לתעלה: אם ניתן להאכילה במקומה - יאכילנה, אם לא ניתן להאכילה - ישם בפניה כרים וכסתות כדי שתטפס עליהם ותצא מהתעלה.

קושיה: הרי אסור לבטל כלי מהיכנו.

תשובה: צער בעלי חיים הוא מהתורה ולכן הוא דוחה את איסור ביטול כלי שהוא דין מדרבנן.

ההבדל בין תרנגולת לשאר בע"ח:

תרנגולת מגביהה את עצמה כשאוחזים בה - לכן אסור לאחוז בה (מחשש הגבהת מוקצה).

שאר בע"ח מלווים את האחיזה בהליכה ואין שם בעיה של הרמת מוקצה - לכן מותר לדדותם.